

Mas a la carena de Comauba

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Carena de Comauba
Alçada: 381

Coordenades:

Latitud: 41.65718
Longitud: 1.88753
UTM Est (X): 407374
UTM Nord (Y): 4612312

Classificació

Número de fitxa 08053 - 340
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Modern
Segle XVI-XVII
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Els fonaments són la mateixa roca i no s'observen nivells estratigràfics.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A006000110000OQ
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 18/02/2017 - 01:00

Descripció

A l'extrem sud-est de la Carena de Comauba, en un petit altiplà de 377 metres d'alçada, destaca un turó, a l'extrem sud, de 390 metres i un altre més septentrional de 381, on s'observen una sèrie de parets d'escassa potència i enderrocs.

Per la banda de ponent hi ha el camí que mena al Lledó i al Raval del Clot i per la banda de migdia, el camí que mena a la Serra, en terme de Rellinars.

Les restes consisteixen en una estructura quadrangular de dimensions considerables, que es divideix en dos àmbits, on les façanes oriental i occidental delimiten la zona amb més desnivell.

S'observen basaments de murs realitzats amb pedra molt ben desbastada i escairada, que oscil·len entre 0,40 metres i 0,80 metres d'alçada per una amplada de 0,70 a 0,80 metres. Malgrat la vegetació, bàsicament brolla de romaní amb alguna alzina i herbassar, a l'interior de l'estructura s'observen varis murs divisoris.

A la part oriental del turó es conserva una pica retallada en un sol bloc de pedra, de 65 centímetres de costat per 77 d'amplada. La vora mesura 12 centímetres d'amplada mentre que el fons mesura 13 centímetres per la part més alta i 8 per la més baixa, tenint en compte que és una pedra força fràgil, fàcil de treballar i un tros del lateral esquerra i la part frontal s'ha trencat com una llesca de pa. L'alçada aproximada de la pica és de 0,30 centímetres.

Observacions:

Que no s'observin restes de teules fa pensar en la possibilitat d'un desmuntatge manual de la coberta per ser reaprofitada.

La poca ceràmica superficial fa difícil determinar-ne una cronologia gaire precisa.

Història

Entre els documents estudiats per Joan Valls, va localitzar el nom de dos masos: el mas Comauba o Comalba i el mas de Bernat Puig de Comauba. Ambdós haurien estat ubicats a la carena que porta el nom de Comalba o Comauba, que separa les fondalades del torrent de Can Padró i el torrent de les Pasteres. Del primer assentament se'n té notícia des de l'any 1212, mentre que el segon mas, apareix esmentat en un capbreu de 1328. Durant la realització del Mapa de Patrimoni, s'han localitzat restes de dues estructures de dimensions considerables situades a cada extrem de la carena. D'ambdues les restes conservades són minses, però les restes de ceràmica, i la presència d'una pica treballada a mà, deixa entreveure la possibilitat de que es tracti de masies molt antigues.

El 12 de gener de l'any 1213 el mas Comalba i el mas veí del Lledó eren propietat de Montserrat de Castellbell, fill segon del castlà Guillem de Castellbell i d'Elisenda. El primer personatge de la nissaga Comauba és el senyor Bernat Comalba, que surt esmentat en un acte de venda el dia 29 d'agost de 1244. Els seus veïns, Ferrer Franquesa i la seva esposa Maria, venen a Ferrer Om la dècima del que es cobrava en el mas de Maimó Franquesa, en el mas Vilaseca i en el mas Soleràs de Castellbell i el Vilar.

A principis de 1280, Ramon Franquesa, propietari del mas Franquesa (actual Can Padró), estableix al mateix Bernat Comalba un tros de terra ubicada a prop de les terres del seu mas i de les del seu veí Ferrer Lledó. Aquella propietat estava sota el domini d'Humbert de Rocafort, senyor del terme de Castellbell. Paral·lelament es parla d'un Simó de Comalba, casat amb Elisenda Sant Esteve. Aquest Simó, de vegades també surt esmentat com a Simó Puig de Comalba. Això donaria peu a pensar que a finals del segle XIII haurien existit dos masos diferents, el Comalba o Comauba i el Puig Comalba.

El dia 4 de juny de 1293 Simó Puig de Comalba es compromet a pagar 66 sous a Maimó Lledó pel preu d'un bou de pèl vermell que li havia venut. En aquell acte es deixa constància de que el dia de Santa Maria del mes d'agost pagaria 30 sous, per Tots Sants, 21 sous i la resta per Nadal. Ramon de Castellbell va ser fiador del deute.

Un altre indici que fa pensar en dos masos diferents és un deute de dues lliures que Simó Puig de Comalba eixuga amb Bernat Figuera de Vallhonesta, i el dia 2 de setembre es compromet a pagar 23 sous a

Berenguer Rovira, que era el preu estipulat per la compra d'un bou. En aquest acte el fiador serà el seu veí Bernat Comalba.

El 1305 Simó Puig de Comalba i Elisenda lloguen per vuit anys el seu mas a Guillem i a Miquel Sant Esteve, pagesos de Marganell, que eren germans de la seva esposa Elisenda, amb la condició que haurien de pagar amb la meitat de la collita. L'hereu de de Bernat Comalba serà el seu fill Domènec, que es queda amb el mas i les terres, mentre que els altres fills treballaran a Manresa. L'hereu de Simó Puig de comalba serà en Bernat.

Quan la jurisdicció de Castellbell passà a les mans de Jaume Desfar, es torna a fer un capbreu dels censos, com el de 1328. Així, el dia 19 de gener de 1370, es pot llegir que el mas Comalba estava habitat i afocat, mentre que el mas Puig de comalba estava deshabitat i per tant no feia cap foc.

L'any 1431 la propietat del mas Comalba estava en mans de Margarida, muller de Bernat Comalba. El 19 d'agost de 1455 el notari de Manresa, Pere Vilella, va vendre a Bernat Sarroca, senyor del castell de Castellbell, la meitat de la dècima que rebia dels propietaris dels masos Comalba, Puig de Comalba, Rossell, Vilardell, Lledó de Dalt i Lledó de Baix.

Bibliografia

<http://toponimsdecastellbell.blogspot.com.es>

